

— שאילתות ותשובות (רוזן, דינשטיין); הודעת ראש הממשלה בדבר הטלת האמברגו הצרפתי על משלוחי נשק לישראל (לזו, אשכול) —

5. נוכח העובדה כי רק כשליש מן המפעלים שזכו להכרה "מפעל מאושר" עמדו בהתחייבות, באילו אמצעים יש בדעת השרד לאחוז, כדי להביא לקיום התחייבויות היצוא של המפעלים המאושרים?

סגן שר האוצר צ. דינשטיין:

1-2. הדיעה נכונה.

3. ההמלצות בוצעו, והאישורים הובאו לדין במיני הלחץ מרכזי ההשקעות.

4. הסקציות שנקט מרכז ההשקעות לגבי המפעלים שלא עמדו בהתחייבויותיהם היו ביטול האי-שורים שניתנו למפעלים.

5. מפעל, שאינו מקיים את תנאי האישור, אינו יכול לקבל את ההטבות וההנחות הקבועות בחוק, וכפי שנאמר בתשובה לסעיף הקודם, בסופו של דבר מבטיחים את האישור.

הבין-משורית לבדיקת היצוא של מפעלים מאושרים מקיימת עתה מעקב מתמיד ויוזינים חדשים. עד סוף אוגוסט השנה טיפלה הוועדה ב-55 אישורים ומצאה שלגבי 18 אישורים בלבד עמדו המפעלים בתנאי האי-שורים ביצוא, לגבי 20 האישורים לא עמדו המפעלים בתנאי האישורים, והומלץ לבטלם. לגבי שני אישורים הומלץ לדחות את מועד היצוא, לגבי 9 אישורים הוחלט לקיים דיון נוסף ולגבי 6 אישורים במשך הטיפול השוטף. אודה לכבוד השר אם ישיב לי:

1. האם הדיעה הנ"ל נכונה ומדוייקת?
2. אם אינה מדוייקת, מה הנתונים המדוייקים?
3. האם בוצעה ההמלצה בדבר ביטול האישורים לגבי 20 מפעלים?
4. האם בעבר נקטו סקציות לגבי מפעלים שלא עמדו בהתחייבויותיהם?

ב. הודעת ראש הממשלה בדבר הטלת האמברגו הצרפתי על משלוחי נשק לישראל

הדבר כמו ביקשו לקשור את ידיו של אחד היריבים בסיכסוך, בעוד השני בן-חורין לחבול בו באין מפריע.

יתר על כן, כל המנסה לפגוע בכוחו — פוגע לאמיתו של דבר בסיכויי השלום באזור כולו. לפי שעה הלא אין סימנים שיסיכמו יריביו לשלום מתוך הסכם הדדי בזמן הקרוב. במצב זה כוחו שלנו, למנוע כל התנכלות לנו, הוא הערובה האיתנה ביותר לשלום. אם אמנם יונה לכוחו להיחלש, ייפגע השלום. אם יחשבו יריביו שיש בידם לפגוע בנו ולהניקות — הם עלולים לדרדד את המצב עד לחידוש המלחמה החזיתית נגדנו.

תופעת לוואי מזועזעת היא האמתלה שבקשירת ההחלטה על האמברגו אל פעולת צה"ל בהתגוננות מפני מעשי טרור. אין צורך לחזור כאן על דברים שאמרתי מעל במה זו אחרי הפשיטה בבירות. רק אשוב ואדגיש, שיש כאן מוסר כפול, המפליג בערכו על רכוש אחרים לעומת דמים שלנו. יש כאן התעלמות מעובדת יסוד, שהטרור הוא שיטת הלוחמה שאויבנו נוקטים נגדנו, ובשעת לוחמה אין להעלות על הדעת איסור להתגונן. קרוב להניח שהחלטת האמברגו לא נתלתה בעניין בירויות אלא לצורך סיבור האוון. ואין הדבר מסביר את האוון.

הפגיעה מכאיבה כאב-משנה בשעה שהיא באה מצד צרפת. עם ישראל זוכר את עמדתה של צרפת לימינו בשעות קשות, את אהדת העם הצרפתי הגדול ואת ההבנה שהייתה לממשלותיו לגבי התפקיד המכריע של חיזוק ישראל להבטחת שלומה וביטחונה ובשמירה על השלום באזור. ממש כך עמדה ישראל לימינה של צרפת ואהדה את עמה בשעת מצוקתו. בפרספקטיבה היסטורית רחבה אנו בטוחים, שעוד תמצא ממשלת צרפת ביטוי לנפשו של העם הצרפתי בעניין הזה, למען תפארתו, גדולתו ומצפונו.

חברי הכנסת מטעמים מובנים לא ארחיב כאן את הדיבור על המשמעות הממשית של האמברגו לגבי צה"ל לזרועותיו. דיונים מפורטים נערכים בממשלה ובוועדת החוץ והביטחון של הכנסת. אומר רק שהמ-

הי"ר ק. לזו:

אנו עוברים לסעיף כ"א בסדר-היום: הודעת הממשלה. רשות הדיבור לראש הממשלה.

ראש-הממשלה ל. אשכול:

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת. אני מתכבד להביא לידעת הכנסת כי בשלושה ביוני 1967 הטילה צרפת אמברגו חלקי, שחל להלכה על כל מדינות המזרח התיכון, שהיו מעורבות בסיכסוך המלחמתי. למעשה הופעל האמברגו בעיקר לעיכוב מטוסי המיראז' שנועדו לישראל. אדייק ואומר: האמברגו הוטל לפני מלחמת ששת הימים ולא — כפי שטוענים עכשיו בצרפת בחוגי הממשלה — בסופה של מלחמת ששת הימים. לפני שבוע ויותר החלו שלטונות המכס הצרפתיים מעכב-ים משלוחי נשק וחלקי חילוף לישראל. רק לאחר שנתפרסם הדבר ברבים, נמסרה הודעה רשמית מטעם ממשלת צרפת. בין השאר נאמר שם כי ממשלת צרפת הטילה אמברגו מוחלט על משלוחי כל ציוד צבאי לישראל, כדי למנוע "הרחבת הסיכסוך במזרח התיכון".

ועוד נאמר שם, כי צרפת עזרה לישראל עד לרגע שנקטה זו, וזאת אומרת: ישראל, עמדה תוקפנית; כי ישראל היא שתקפה ראשונה. זוהי חזרה, במהדורה חדשה, על הברותה שנקמה במאי 1967, כשטענה ברית-המועצות שריכזו צבא בגבול הצפוני לשם תוקפנות. מי ידע אם לא בדותה זו היא שהביאה בזמנו הזרמת צבא מצרי גדול חדרה את האזור כולו לתחום המלחמה. יש לי חשש שהנה נרקמת בדותה כזאת מחדש.

כמה צדדים להחלטה להטיל אמברגו. הצד האחד הוא הצד המסחרי הטהור. מבחינה זו ההחלטה סותרת את כל המקובל ביחסים בין מדינות. הסכמים והפדו כאן הפרה שקרית שלת וחד-צדדית. הוקפא גם כסף ששלם בעד סחורה שלא סופקה. והכל — בתואנות רעועות ודלות, שלא מן העניין.

מן הבחינה המדינית הכללית, המעשה עולה בחומי-רתו המוסרית. כבר אמרתי, בחודמנות אחרת, שדומה

תלות טכנולוגית בורים, ורבים ממאמציו היו מכוונים להשתחרר ממנה ולא להיות תלויים, ובייחוד לא להיות תלויים במקור אחד או שניים. כעת עלינו להגביר את הקצב ולשנות הדגשות בתכניות הפיתוח שלנו. אני מאמין שסופנו שאנו משיגים את היעד הזה מהר יותר מכפי שחשבנו לכתחילה.

כוח ההגנה של ישראל הוא הגורם העיקרי המונע חידוש תוקפנות נגדנו בקנה-מידה גדול באזור. כוחנו אתנו גם כיום. נדאג לחזקו ולהגבירו.

1. דיון

ציוד הנשק של ישראל לגרוטאות, אשר פירושו חשיפת שני מיליון וחצי מיליון אנשים, נשים וטף, חס וחלילה, להשמדה כללית, ששואינו מאיימים בה במפורש.

אנו משמיעים באזני העולם כולו את ההאשמה הטרגית, שדה-גול מחזיר את צרפת - ואין בכך כלום אם גם שלא בידעין - לאווירת תקופת דרייפוס. ואם ברחובות פאריס לא נשמעות, ברוך ה', צעקות שגאה: מוות ליהודים, הרי יש להודות על כך רק לעם הצרפתי הנפלא, החי בימינו. ועם כל ההערכה לעם הצרפתי, רצוני להוסיף גם אזהרה. על העם הצרפתי לדעת שהאנטישמיות זהו חידק מסוכן, מידבק, בלי שאדם ירגיש בו. על העם הצרפתי לדעת את המבחן ואת הסכנה כדי שיהיה מחוסן ושלא יידבק בחידק מסוכן זה. וצר לנו מאוד שלא קויימה באישיות הדגולה, מחולל המרי הצרפתי בנאצים, הגנרל דה-גול, הברכה של "אשרי זקנתו שלא ביישה את ילדותנו".

חברי הכנסת, עוד בשנת 1961 אמר דה-גול: "יש-ראל היא ידידתנו ובעלת-בריתנו". בשנת 1956 אמר דה-גול לשגריר ישראל מר יעקב צור: "אל תסמכו יחד על המידה על הצרפתים; יבוא הזמן והם יחזרו אחרי הערבים מתוך דאגה לנפט ולמעמדם במזרח התיכון". כנראה, ניבא ולא ידע שעל עצמו ניבא.

ורק עכשיו, בנאום לאומה על סף השנה האזרחית 1969, קרא דה-גול לבני עמו להוציא את צרפת מן "השפל המוסרי" שהיא שרויה בו. הגנרל דה-גול, מחו-בתנו להזכיר לך הדברים הנפלאים. האלה שאתה בעצ-מך אמרת אותם, ואנו פונים אליך: חזור בך, חזור לך לעצמך, כי אנו עדיין רוצים להאמין שרק אי-הבנה, טעות פאטאלית, גרמו שהנך דוגל בזמן האחרון בהש-קפות ובמעשים המסכנים את קיומו הפיסי של העם היושב בציון, שאינם הולמים בשום אופן לא אותך ולא את העם הצרפתי. ואם קראת, על סף השנה הח-דשה, שיש להוציא את צרפת מהשפל המוסרי שלה, אנא קיים זאת, ראשית כל, אתה בעצמך.

אדוני היושב-ראש, לדעתי עלינו להביע את הער-כתנו לרבה הראשי של צרפת על העמידה האיתנה לבלי חת במשלוח האיגרת שלה, שהוקראה בכל בתי-הכנסת של צרפת בשבת האחרונה, והמסתיימת בפסוק "למען ציון לא אחשה ולמען ירושלים לא אשקוט, עד יצא כנוגה צדקה וישועתה כלפי יבער".

והערה אחת מעשית. לדעתי, לא יהיה זה אלא נכון - ועל הממשלה אולי להבהיר זאת - שאין בד-עתנו להכריז חרם כלכלי על צרפת. העם הצרפתי

שלה תעשה כל שביכלתה ולא תניה לכוחנו הממשי להיפגע. הדבר מחייב טיפוח מקורות רכישה אלטר-נטיביים והתעצמות טכנולוגית של המדינה עצמה, במח-קר ובייצור גם יחד. הייתי אומר: רווח והצלחה יעמדו לנו ממקורותינו שלנו וממקורות אחרים.

ובהדגשת נקודה זו רצוני לסיים: כל כמה שיקשה הדבר עלינו ברגע זה, יהיה עלינו למצוא ולהקצות את האמצעים הדרושים למלא את החסר ולהציע קדימה את חרושת המלחמה שלנו, במשך הזמן, כמה שאפשר, עד שנגיע לעצמאות טכנולוגית. מעולם לא קידשנו

הז"ר ק. לח:

אנו עוברים לדיון, רשות הדיבור לחבר-הכנסת לורנץ, ואחריו לחבר-הכנסת הררי.

שלמה לורנץ (אגודת ישראל):

יושב-ראש נכבד, כנסת נכבדה. בטרם אגש לנושא הדיון במובנה הצר של המלה, יודשה נא לי להשמיע מעל במה זו זעקה אחת, זעקה גדולה ומרה, יחד עם אזהרה חמורה, וזאת בקשר למה שמתרחש כעת בעי-ראק, בה זוממים בימים - ואולי בשעות - אלה ממש, לתלות יהודים על יסוד משפט מבויים, של ריגול לטובת האימפריאליסם, הציונות וישראל.

מירושלים עיר הקודש אנו קוראים מצפון העולם - אייך? ראשי העמים, הביטו וראו מה בין בני לבן חמי, בין ישראל ובין ארצות ערב. אנשי "פתח" נת-פסים על-ידינו זה כמה שנים, כמעט מדי יום ביומו, עם הנשק בידם, לפני או אחרי הרצח הנפשע של נשים וילדים. ועדיין לא הטלנו עונש מוות על איש מהם. ואילו בעיראק עומדים לשפוך את דמם של אנשים שפשעם היחיד הוא שהם נולדו יהודים.

נשיא צרפת וממשלתה, אשר חרדתם כל-כך על מעשי תגמול של השמדת דומם, אווירוני מתכת, אוו-רונים שאין להם הורים ואין להם ילדים - האינכם נחרדים על מעשי רצח בדם קר, המתוכנן והעלול להת-בצע, חס וחלילה, בשעות הקרובות לעיניכם? ממשלת צרפת, ארצות ערב מלאת תודה והערכה לך על צעדך האחרון. עליך מוטלת חובה מיוחדת, חובה קדושה, לנצל השפעתך הרבה כדי להציל חיי אדם.

וכעת לעניין האמברגו. שנת עולם לעם עולם, במשך אלפי שנות תולדותינו, פיתחה בנו כשרון מיוחד להבחין בין אוהב לאויב, בין ידיד ליריב. ועל סמך הרגשה זו עלינו לקבוע בצער, כי מדיניותו של הגנרל דה-גול יזונה מנשיות על דעות קדומות לגבי עם ישראל כפי שבא הדבר על ביטויו במסיבת העתונאים המפורסמת שלו, דעות קדומות אשר ייתכן - ואני רוצה להאמין בכך - שאינן ברורות לו עצמו.

דה-גול, שבימיו ולעיניו ממש נתרחשה השמדת העם היהודי באירופה, נוכח אדישותה ואשמתה של האנושות כולה, עוסק בזמן האחרון דה-פאקטו, ואני מוסיף שוב ואומר: אולי אף מבלי לדעת זאת, בהריסת כוח המגן וההרתעה של שרדיי חרב אשר מצאו מקלט ומפלט במולדתם העתיקה. הטלת אמברגו כולל יש בה לכאורה, וככל אופן כך מבינה זאת צרפת, משום הפיכת